STICUSA KNIPSELKRANT 193

Thursday March 31, 1988 NEW AGE

THE WILLEM BREUKER KOLLECTIEF

The Willem Breuker Kollektief is one of Europe's finest ensembles playing contemporary and improvised music. Led by saxophonist/clarinetist Willem Breuker, the Kollektief plays a hybrid (variety) of music which cuts across traditional musical lines.

Founded in 1974, the Kollektief consists of ten musicians who are improvisors and journeymen with excellent professional credentials, and breuker writes his refreshing music with these musicians sepcifically in mind.

Since 1974, the Kollektief has been one of the busiest musical groups in Europe. They have appeared in numerous theatrical productions, both as actors and musicians (the most recent of which was very successful (the most recent of which was the very successful and critically acclaimed 1984 production of Dutch comedian Freek de Jonge's "Stroman & Trawanten."

The Willem Breuker Kollektief will perform on St. Maarten on the following days and hours:

Friday,April 1st:19.15-20.00 hrs Cinnamon Grove;
21.45-22.30 Shopping Centre at Maho Beach;
Saturday April 2nd: 10 - 11 am Streetparade at Wathey Square;
17 - 18 hours Holland House Hotel;
Sunday April 17th 19.00 to 23.00 hours Dutch Jazz Sunday at Dawn Beach Hotel;
Monday April 18th 16:00 to 18:00 hours Workshop at the Cultural Center.

This event is being organized by the foundation "Hollands Kwartier" in cooperation with the Council on the Arts and sponsored by "Food Center".

AMIGOE DINSDAG 5 APRIL 1988

Voordracht Aart Broek over Wé Kroon en Shon Wein Hoyer

WILLEMSTAD — 'Motieven in het werk van Willem Kroon en Shon Wein Hoyer', onder deze titel zal drs Aart Broek zondagmorgen 10 april om elf uur een voordracht verzorgen in het kader van de Colá Debrot-lezingen van de UNA. Hij zal daarbij ingaan op de betekenis van Willem Kroon en Shon Wein Hoyer voor de Papiamentstalige literatuur.

Het begin van de geschreven, oorspronkelijke Papiamentstalige literatuur moet worden gezocht in de decennia vóór de Tweede Wereldoorlog. Veel meer dan deze constatering heeft de studie van de Antilliaanse literatuur tot voor kort niet naar voren weten te brengen. Enkele namen zijn min of meer bekend, zoals die van Willem Kroon, Shon Wein Hoyer, Manuel Fraai, Minguel Suriel, Tuyuchi (en die van Emilio Davelaar, J.S. Panneflek, J.S. Sint Jago) — het overgrote deel van hun werk bleef ongelezen. Wat zij tot uitdrukking brachten, dan wel trachtten te brengen, is echter boeiender en betreft een breder scala aan lokale gebeurtenissen en ontwikkelingen dan algemeen wordt aangenomen. Aldus een persbericht van de UNA.

Drie 'motieven' uit de vooroorlogse Papiamentstalige literatuur zullen in de voordracht onder de aandacht worden gebracht, in het bijzonder uit het werk en het denken van Willem Kroon en Shon Wein Hoyer. Als eerste zal ter sprake komen een aantal voorbeelden van 'lirika sosial' - de term die Pierre Lauffer gebruikte voor sociaal-geëngageerde poëzie. Hierop volgt een uiteenzetting over de sterk uiteenlopende opvattingen van Kroon en Hoyer over de ontwikkelingen van de taal waarin zij schreven, het Papiamentu.

Als laatste wordt ingegaan op de onverwacht kritische uitlatingen van Kroon aan het adres van de rooms-katholieke missieleden: de vertegenwoordigers van de leer die hem (en andere schrijvers) meer dan eens als belangrijkste inspiratiebron dienden.

AMIGOE DINSDAG 5 APRIL 1988

Veertig jaar actief

Sticusa opent boekje over eigen historie

WILLEMSTAD — Op 26 februari is in besloten kring herdacht dat veertig jaar geleden de rechtsvoorgangster van Sticusa, de Stichting voor culturele samenwerking tussen Nederland, Indonesië en Suriname en de Nederlandse Antillen opgericht werd. Ter gelegenheid daarvan is een boekje over de voorgeschiedenis van Sticusa uitgegeven. Het kreeg de naam 'Groot geld tegen klein geld' en is geschreven door Albert Helman en Jos de Roo.

Uitgebreid wordt ingegaan op de voorgeschiedenis van Sticusa. Daarbij hebben de samenstellers de voorkeur gegeven grote delen van de interviews met belangrijke personen achter de schermen onverkort weer te geven zodat de verschillende meningen geprononceerder naar voren komen. Zij hebben afgezien van het tot één objectief verhaal verwerken van de persoonlijke visies op het verleden van Sticusa. De inzet van verschillende voorvechters voor culturele samenwerking tussen Nederland en zijn toenmalige koloniën, zoals Sticusa's eerste voorzitter prof. dr J.H.A. Logemann en Sticusa's eerste directeur Clemens Meuleman, wordt in details geschetst.

AMIGOE WOENSDAG 6 APRIL 1988

Unesco keurt plan voor audiovisueel archief goed

ORANJESTAD — De UNESCO heeft zijn goedkeuring gegeven voor de oprichting van een audiovisueel archief op Aruba. Dit project werd in oktober vorig jaar door Tele-Aruba ingediend via de minister van Welzijnszaken, mr Mito Croes.

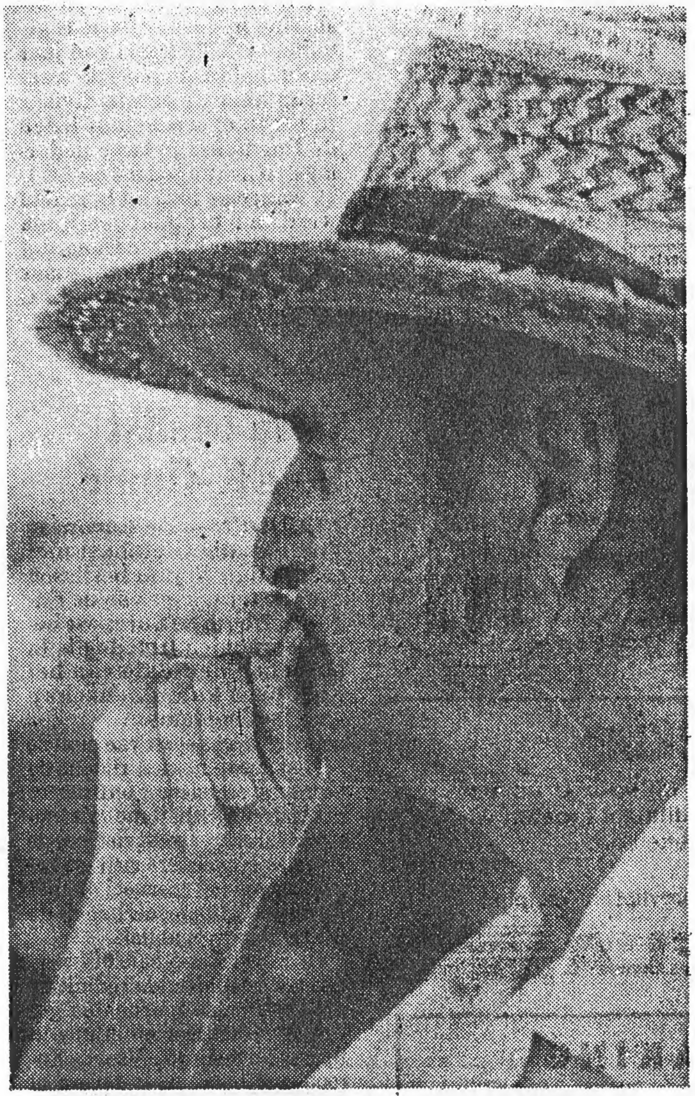
De UNESCO-expert, Ann Hanford, wordt binnenkort op Aruba verwacht om te helpen bij de oprichting van het audiovisueel archief. Naast TeleAruba nemen ook het Instituto di Cultura, de Nationale bibliotheek, het Bureau Voorlichting, Cultureel Centrum Aruba en de overheidsarchiefadeling deel in dit project.

Personen of instanties, die daaraan willen meewerken en in het bezit zijn van films, foto's en geluidsbanden die historische waarde hebben, kunnen zich in verbinding stellen met een van de volgende personen: Mayra Maduro, Demetrio Maduro (TeleAruba), Jan Welmers (Bibliotheek), Victor Mathilda (overheids- archiefafdeling), Marisol Plaza (Filmotheek Cultureel Centrum), Stanley Kuiperi (Instituto di Cultura) en Nilda Koolman (Bureau Voorlichting).

Boeli van Leeuwen schrijft subliem 'Teken van Jona'

Bezwerende tekens uit zee, terug naar het bedorven paradijs

door HANS J. VADERS

BOELI VAN LEEUWEN
...subliem boek...

IN EEN SMERIGE, modderige achterafstraat van Port-au-Prince -vuilnisbelt aller vuilnisbelten van de Cariben- sterft, de longvliezen als een rood-witte vlinder uit de doorschoten borstkas geklapt, een onfortuinlijke plunderaar in de stinkende goot tegenover de Toyota-dealer.Intussen grendelt de nerveuze militie van luitenant-generaal Henry Namphy, zelf gepropageerd opvolger van Baby Doc, die andere kleurrijke crimineel uit het uitgeteerde Haïtiaanse schimmenrijk, de achterbuurt Bel Air af en schiet met Israëlische machine-pistolen zonder waarschuwing op alles wat zich meent te moeten bewegen.

En dan is daar mijn eigen, strikt persoonlijke paard van Johannes, het bleek-magere paard van de apocalyps, en die daarop zat, zijn naam was de dood. Het paard stond stram tussen de als waanzinnigen vurende soldaten en bekeek me nauwlettend, maar zonder enig spoor van mededogen in de trieste ogen.

Niemand ontloopt zichzelf in het leven. De mens, de God in het diepst van zijn gedachten, voert vanaf zijn geboorte de dood met zich mee als een lichtbruin moedervlekje in de zoete kom achter het sleutelbeen. In de 'act' van de kleine dood wordt de mens verwekt, bij de geboorte begint het werkelijke sterven.

TAMBOER

De 19e eeuwse, door tijdgenoten nogal controversieel gevonden schrijver Henry David Thoreau, de eerste Amerikaanse staatsburger die weigerde een deel van zijn 'defensie'-belasting te betalen, omdat die werd gebruikt voor de onderdrukking van de indianen, stelde eens: "Wanneer een mens niet in de pas loopt met zijn kameraden, dan komt dat wellicht omdat hij een andere tamboer hoort. Laat hij het ritme aanhouden dat hij beluistert, van hoever het ook moge komen, hoe afgewogen het ook klinke".

Deze omschrijving slaat in ieder geval op de door de auteur Boeli van Leeuwen geschapen romanfiguren. In zijn nieuwe boek 'Het teken van Jona', meer geloofsbelijdenis dan roman pur sang, treft de lezer een al wat ouder wordende Curaçaose schrijver, wiens bleke, schonkige paard van Johannes in het holst van de nacht langzaam door zijn gepijnigde ziel stapt. "In de palm van mijn hand voel ik het oude hart traag en moeizaam slaan: doffe paukslagen op een versleten membraam". En wat is dan nog de zin van onze existentie? Want overpeinst de schrijver "het maakt allemaal geen moer uit, ik ben op weg naar het einde en alle bibliotheken puilen uit van boeken".

PARADIJS

Maar er gloort hoop aan de einder. In Punda, op het plein aan de voet van dat merkwaardige standbeeld van Doctoor Moises Frumencio da Costa Gomez, kruist de getekende schrijver het leven van de schatrijke Zuid-Amerikaan (voor geld is alles te koop) Juan Carlos de Altamarino, die juist met de sleepboot Cachalote (potvis) en de mysterieuze vrouw Laila de Curaçaose haven is binnengelopen. Tijdens een tweede ontmoeting redt de schrijver deze in Christus-wit gestoken moderne meester over leven en dood.

De schrijver ontvangt de klemmende uitnodiging om met de 'Cachalote', die goddelijke, astrologische 'whalefish' die iedereen zonder aanziens des persoons opslokt, de reis naar Balboa te maken, het bedorven paradijs dat door Juan Carlos in tijd van zeven jaar geordend en gestructureerd is. Tijdens de eerste dagen van de zeereis (de zee is de oorsprong van alles, de zee is ons aller moeder) kotst de schrijver, als de profeet Jona geborgen in de buik van de boot, zijn ziel en zaligheid uit. Op de vierde dag volgt de loutering, de totale bevrijding. "De wereld was opnieuw geschapen".

In prachtige, ronduit fascinerende passages schildert Boeli van Leeuwen nu de tocht per grote landrover van schrijver en Juan Carlos door het immense oerwoud. Juan Carlos, de Onassis-achtige technocraat, blijkt zijn aards paradijs omgebouwd te hebben tot een mensentuin, wijkplaats en reservaat voor een boos en overspelig geslacht van opgejaagden, 'goddelijke walvissen' die in hun eigen land in klooster, gevangenis of gesticht opgeborgen zouden worden om voorgoed te verdwijnen.

MENGELE

In dit jungle-laboratorium van heilige, hoer, oorlogsmisdadiger, idealist, indiaan, revolutionair en Eldorado-zoeker à la Cabeza de Vaca, de Spanjaard die door Koning en Kerk naar Tejas gezonden werd om het goud op te halen, maar slechts kannibalistische indianen vond, seinen deze verworpenen eenduidige, waarschuwende tekens...Het masker, de persona, is in deze tragische Griekse eenakters in feite overbodig geworden, doch wordt gekoesterd als het leven zelf door dit volkje van getekenden, die zonder uitzondering op hun weg het paard van Johannes hebben gezien. Het leven herleid tot rekwisiet.

Het is het naakte bestaan als bezwerend teken gegrifd in een oeroud Noors walvisbeen of als de vergeelde fotografie van Simon Wiesenthal, de bejaarde Weense nazijager in een oude zaterdagbijlage van 'El Diario de Balboa'. Zolang Simon leeft zal de wereld de lugubere Mengele's van Zuid-Amerika niet vergeten. Door hem worden deze criminelen in hun bestaan bevestigd.

Vervolg p.3

Vervolg
Teken van Jona

Het credo van Van Leeuwen is onomstotelijk: Ieder mens leeft in een door hemzelf geschapen realiteit, waarbij het noodlot uiteindelijk niet te omzeilen valt. "Waarschuwingen worden gegeven om ze ademloos aan te horen en daarna in de wind te slaan: het ongeluk is onontkoombaar".

Juan Carlos verzamelt en spaart de als wrakhout op de wonderlijke kust van Puerto Negro aangespoelde walvissen van onze maatschappij en het is slechts een open vraag of deze gereserveerde 'filantroop' de afgeleefde, morsige schrijver met zijn kapotte tennisschoenen, verschoten fluwelen jas als van een artiest en zijn grote, breedgerande hoed niet op termijn had voorbeschikt als nieuwste 'rara avis' in zijn afgeschermde rariteitenkabinet.

VERSTOTING

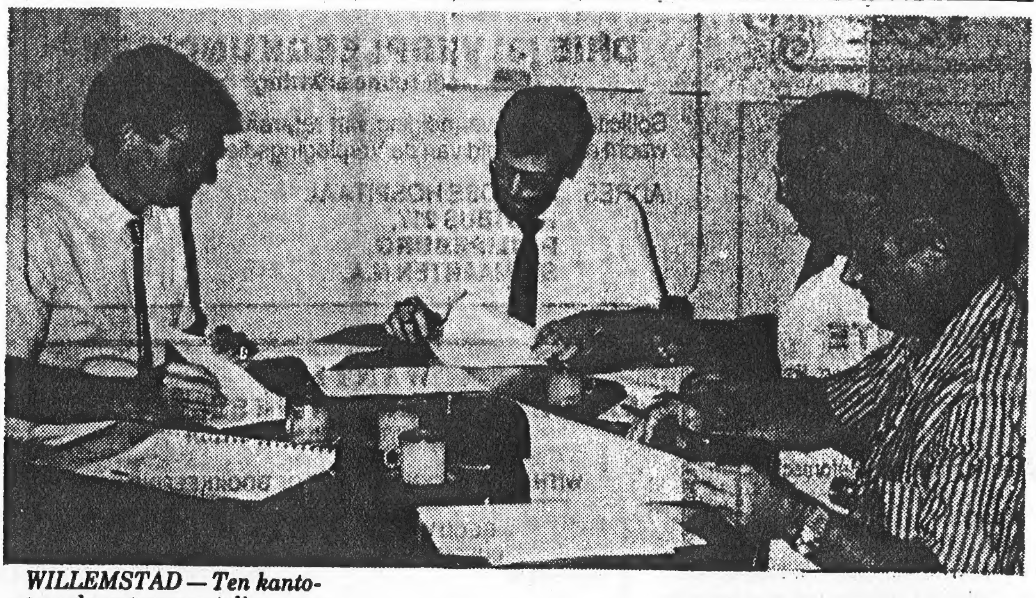
Zover komt het echter niet- ...De vrouw Laila, Lilihu, de Lilith van Jesaja, de eerste in het duister gebleven vrouw van de mens Adam, tracht de schrijver te verleiden in het beroemde Farolito-bordeel, "waar zelfs eens een Nobelprijswinnaar heeft gewerkt". De erfzonde herhaald in de hoerenkast. "En mijn angstschreeuw sneed door de bedorven ruimte van het bordeel: 'Juan Carlos, ayúdame'. Dan volgt de verstoting uit dit tot hel verworden paradijs. "Juan Carlos keek strak voor zich uit...Hij had zijn schuld aan mij gedelgd: we waren quitte".

En dan is er de katharsis: Keep smiling. Organiseer een groots, spontaan feest voor de eigen Curaçaose mensentuin. Live with your sorrow, in the ruins of your life. De schrijver beseft nu dat "zijn komende dood niet meer zal zijn dan het afleggen van een vergaan omhulsel, het stof zal zich weer voegen bij de aarde, de ziel zal omhoog stijgen om gelijk te worden aan Hem, die ik heb gezien".

Wederom heeft Boeli van Leeuwen een overtuigend, diepzinnig boek geschreven over de ultieme vraag van het verlangen en de zin van het menselijk bestaan. 'Het teken van Jona' laat zich -ook in haar bijzondere, soms trieste humor- lezen als een bloem die opengaat. Het is een zeer spiritueel boek over hoop en verlangen geworden met tal van onvergetelijke passages.

Boeli van Leeuwen, Het teken van Jona, Roman 175 pag., Uitgeverij: In de Knipscheer.

AMIGOE — WOENSDAG 6 APRIL 1988

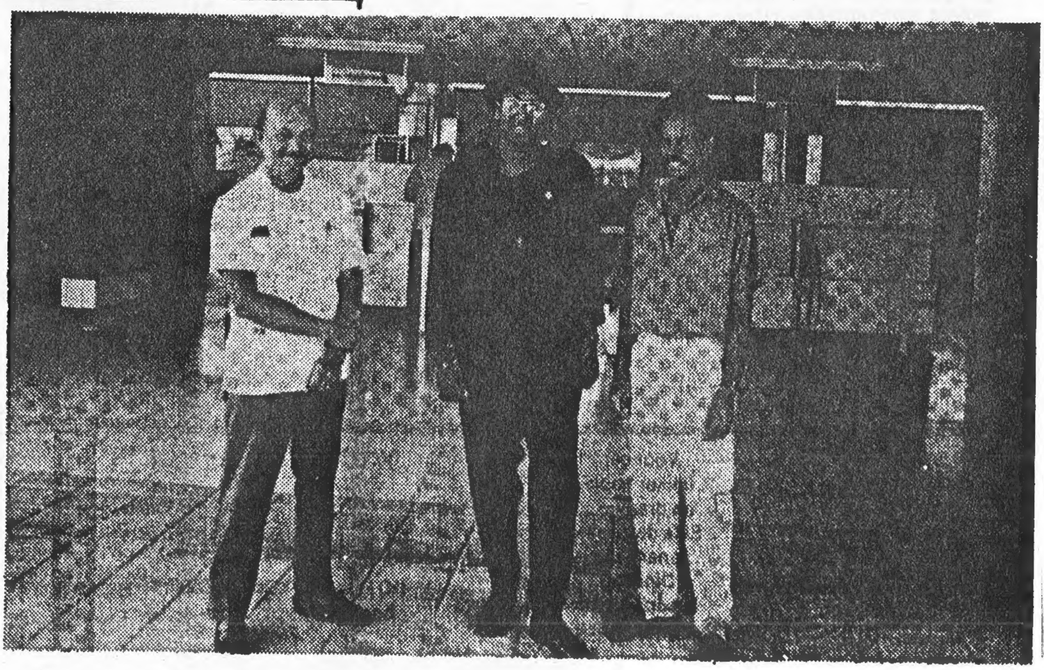
WILLEMSTAD — Ten kantore van de vertegenwoordiger van Nederland voor Ontwikkelingshulp aan de Nederlandse Antillen (VNONA), vond de ondertekening plaats van de overeenkomst tot medefinanciering van de kosten verbonden aan de restauratie van de Fortkerk in het Fort Amsterdam tussen vertegenwoordigers van het kabinet voor Nederlands-Antilliaans en Arubaanse zaken en van de Verenigde Protestantse Gemeente van Curaçao.

Als monument van het verleden heeft de Fortkerk een grote monumentale betekenis voor de culturele en sociale gemeenschap van Curaçao. In de Kerstkrant van de Amigoe publiceerden wij daarover reeds uitvoerig.

Gesitueerd in het Fort Amsterdam, midden in het bolwerk van Punda, zal de Fortkerk, in haar oude glorie hersteld, ook van grote betekenis zijn voor het verder toeristisch aantrekkelijk maken van Willemstad. Reeds nu, in haar gehavende staat, weten vele toeristen de weg te vinden naar haar dagelijks geopende deuren. Foto: v.l.n.r. L. de Jong, ds J.C. Schaap, R.R. van der Veen en Chr. Winkel.

AMIGOE — VRIJDAG 8 APRIL 1988

KRALENDIJK — In het kader van de pogingen van het Cultureel Centrum Bonaire (CCB) om een opleiding van schone kunsten te starten is op Bonaire gearriveerd de bekende regisseur en dramaturg John Leerdam. Hij is uit Nederland gekomen om de school op te richten en op een gezonde basis te laten beginnen. Leerdam is voor vier maanden een contract aangeboden en in die tijd zal hij zich dus toeleggen op de voorbereiding van een aantal theater- cursussen. Al geruime tijd heeft het CCB veel aandacht besteed aan de muziekschool, maar nu zal er ook wat meer aandacht komen voor de andere kunsten zoals theater, ballet, schilderen en beeldhouwen. De OKSNA financiert het een en ander en dat betekent een onmiddellijke reactivering van de schone kunsten op Bonaire, speciaal in het kader van genoemde activiteiten. Voorzitter van het CCB Rudy Domacasse beaamde dat de voorbereidende werkzaamheden en de organisatie niet al te gemakkelijk waren en hoopt op goede medewerking. Foto v.l.n.r.: het hoofd van de afdeling Opvoeding en Cultuur en tevens vertegenwoordiger van de OKSNA Frans Booi, John Leerdam en tenslotte de CCB voorzitter Rudy Domacasse.

AMIGOE ZATERDAG 9 APRIL 1988

Bedacht in wolken over verblijf in Caracas

Vierstemmige compositie aan Caracas opgedragen

KRALENDIJK — Geïnspireerd door de prachtige panorama's en het levensritme van Caracas, heeft Rudy Bedacht een vierstemmige compositie geschreven, waarvan hij het eerste exemplaar op 8 april jl. heeft aangeboden aan de consul van Venezuela op Bonaire, mevrouw Cristina Garcia de Metsch.

Tijdens een korte plechtigheid in het consulaat, waarbij de compositie Caracas, con mucho cariño werd overhandigd, onderstreepte componist Bedacht het belang van goede culturele betrekkingen tussen Bonaire en Venezuela, en zei hij ervan overtuigd te zijn, dat deze op de meest directe wijze kunnen worden bevorderd door muzikale manifestaties.

RECENT BEZOEK

De componist verwees in dit verband naar zijn recente bezoek aan Venezuela, mogelijk gemaakt door mevrouw García, en zijn succesvol optreden met muziek- pedagogische lezingen en auditieve proeven in een drietal muziek- instituten van Caracas. De muzikale rijkdommen en reserves waarover Venezuela beschikt, hebben grote indruk gemaakt op de componist, en hiervan heeft hij willen getuigen, door zijn klank- expressie vierstemmig te schrijven, zodat die ook kan worden uitgevoerd door grote orkesten. De compositie staat in vierkwartsmaat en heeft een op klassieke structuren gebaseerde samenstelling, maar Bedacht heeft ook de mogelijkheid opengelaten het stuk als joropo te vertolken, een van de meest authentieke ritmen van de Venezolaanse muziekcultuur.

PREMIERE

De Bonaireaanse première van Caracas, con mucho cariño zal over enkele maanden plaatsvinden tijdens een concert van het tien musici sterke gitaarorkest Vibrato, waarvan Bedacht de oprichter en dirigent is, terwijl er ook afspraken zijn gemaakt om het stuk door verschillende orkesten in Caracas te laten uitvoeren.

De Venezolaanse consul zei in haar dankwoord, speciaal vereerd te zijn door de compositie, omdat zij namelijk geboren is in Caracas. Een copie van de compositie zal zij meteen zenden naar het ministerie van Buitenlandse zaken in Caracas, dat de heer Bedacht tijdens zijn lezingentoernooi in maart.

UITWISSELEN

Consul García de Metsch zei, dat de bemiddeling van haar consulaat tot het afvaardigen van Rudy Bedacht naar Venezuela, gezien kan worden als een eerste stap op de weg naar intensieve culturele uitwisseling tussen Bonaire en haar land, en in dit verband sprak zij de hoop uit, dat meerdere personen en groepen uit Bonaire gebruik zullen maken van de uitwisselings- mogelijkheden die Venezuela kan bieden.

AMIGOE DONDERDAG 7 APRIL 1988

Voor optredens en workshops

Breuker Kollektief op bezoek Bonaire

KRALENDIJK — Na een voorgaand grandioos succes van het Jazz- orkest 'Willem Breuker Kollektief' is deze groep weer op weg naar Bonaire om een aantal optredens te verzorgen in samenwerking met het Cultureel Centrum Bonaire en het Bonaire Beach-hotel.

Dit grootse orkest dat op het ogenblik bezig is met een aantal wereld- optredens, zal vandaag (donderdag 7 april) aankomen op Bonaire en 's avonds een concert verzorgen in het Sentro di Bario Rincon om half negen. Op vrijdag 8 april wordt er een workshop gehouden in het Jeugdhuis Jong Bonaire en wel om vier uur. 's Avonds spelen zij in de Beachhut van het Bonaire Beach-hotel vanaf acht uur. Ook op zaterdag 9 april wordt er een workshop georganiseerd in het Jeugdhuis Jong Bonaire vanaf elf uur 's morgens. Het grandioze sluitstuk van hun optredens is op zaterdagavond in de Beachhut vanaf half negen.

AMIGOE VRIJDAG 8 APRIL 1988

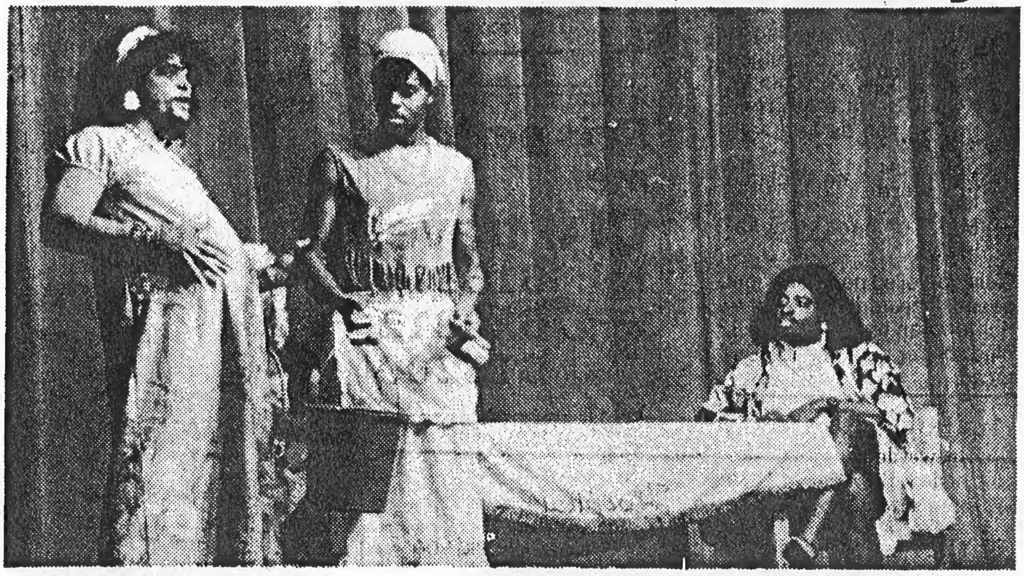
Drs. H. van Bueren van de STICUSA is voor zijn jaarlijks werkbezoek op Curaçao. Naast zijn gesprekken over de lopende projecten met Stichting Cultureel Centrum Curaçao, zal Van Bueren ook een toelichting geven over de eind dit jaar te wijzigen structuur van de samenwerking. Dan wordt de STICUSA namelijk na 40 jaar opgeheven en gaat zij op in het Nederlandse Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC). In dit kader zal op 28 en 29 april de VG-commissie op Curaçao voor de tweede maal voor overleg bijeen komen, teneinde het beleid te bepalen ter uitvoering van het Cultureel Akkoord tussen Nederland, de Nederlandse Antillen en Aruba. Van Bueren maakte zijn opwachting bij Gouverneur prof. dr. René Römer.

AMIGOE VRIJDAG 8 APRIL 1988

ORANJESTAD — Het Instituto di Cultura viert deze maand zijn tien jarig bestaan met een programma van activiteiten. De eerste activiteit, een oecumenische dienst in het Instituut- gebouw, had gisteravond al plaats. Maandag 11 april wordt een literaire avond gehouden in Fort Zoutman. Van 9-22 april is er een expositie van werken van de Arubaanse kunstenaar Mateo Hayde, in het Instituut- gebouw. Het programma vermeldt verder een forum op maandag 18 april met als onderwerp 'Cultura'. De laatste activiteit is een culturele avond op 29 april op het Plaza Betico Croes. Bij de foto: het personeel van Instituto di Cultura, onder leiding van directeur Leo Tromp (rechts) voor het gebouw aan de Irausquinplein.

Student on Broadway

OOK DIT JAAR hield de UNA een talentenjacht aan de Pedagogische Akademie, de MAO en de UNA, die resulteerde in een show met de titel 'Students on Broadway'. Nu is die titel wel erg groots, maar er werd een show gegeven op Curaçao in het Centro Pro Arte, die voor het publiek een geslaagde avond opleverde.

Veel dans, jazz, moderne maar ook folkloristische dansen als mazurka, danza en tumba werd ten tonele gebracht. Ook drama. Vooral dat drama trok de aandacht. De studenten van de PA bijvoorbeeld, hebben een eigen bewerking gemaakt van het sprookje Assepoester. De tekst ligt gedeeltelijk vast, maar wordt toch voor het grootste deel geïmproviseerd. U ziet alles wat u verwacht: de boze stiefmoeder, de zusters, het feest, de prins en het schoentje — en toch is het hun eigen studenten- sprookje geworden.

Ook in de andere dramastukken 'Shorombu' en 'T'ami ta Shoko' toonden de studenten hun eigen gezicht, zoals ceremonie- meesters Xavier Specht en Monique Felida opmerkten, maar ik hoop niet, dat dat voor alle studenten klopt. Leuk was, dat de bruasamenkomst al in de zaal begon, waaierden veel mensen om de wierooklucht enigszins te verminderen.

Ook een andere keer kwamen de artiesten vanuit de zaal op en dat vergroot de betrokkenheid van het publiek. Hoewel dat publiek gisteravond voor een groot deel uit mede- studenten bestond — en die lieten hun betrokkenheid bij de muziek en bij een bekende artiest duidelijk merken. Het hoogtepunt vormde de slotdans, een afrocaribische dans met muziek van de groep 'Issoco'. Het vakmanschap van de muziek zette zich voort in de dans van de laatste ballerina in het zwart.

Met deze talentenshow, nu al voor het vierde jaar, wil de UNA de studenten de gelegenheid bieden om naast hun studie ook op andere gebieden hun creativiteit te ontwikkelen en daarnaast de banden tussen de drie onderwijs- instituten versterken. De show is ook vanavond nog te zien in het Centro Pro Arte.

NEL CASIMIRI

ÑAPA AMIGOE Weekend Bijlage ZATERDAG 9 APRIL 1988

Antilliaans verhaal is uniek document

Auteur Ted Schouten:

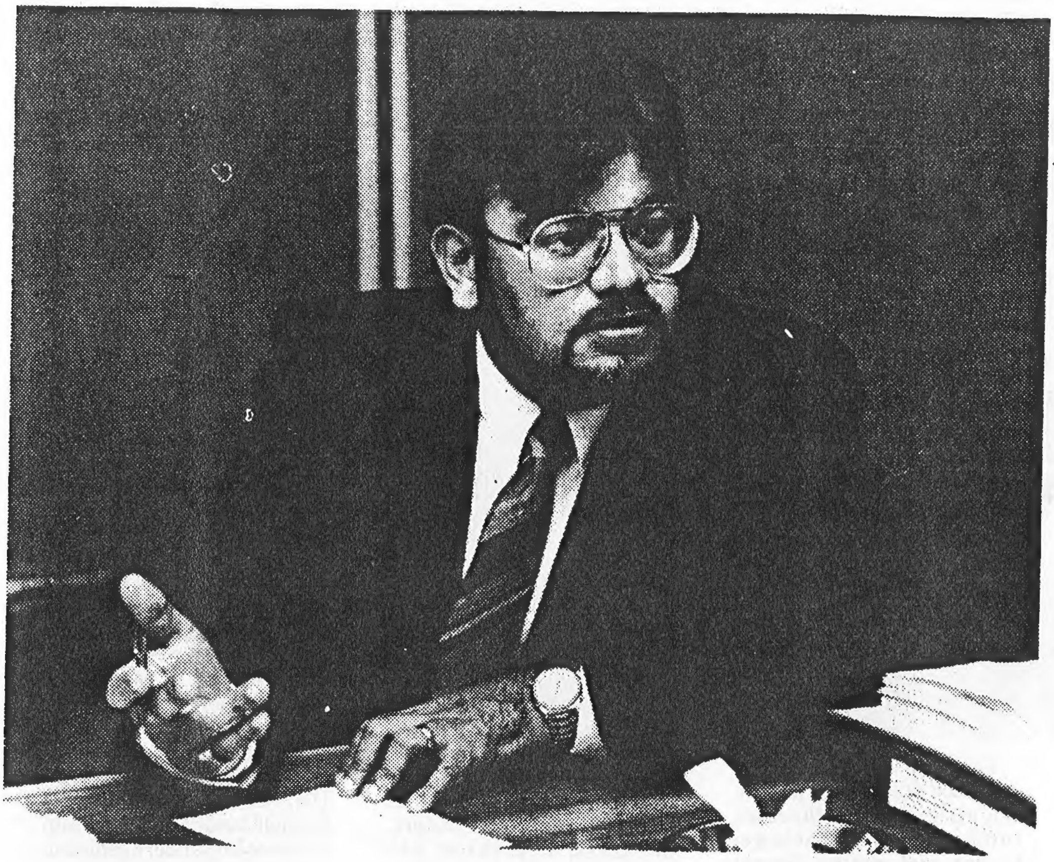
"Volkeren zijn geneigd vervelende hoogtepunten uit hun geschiedenis te verdoezelen"

door Hans Vaders

"DE ANTILLIAAN BESTAAT naar mijn gevoel als 'entiteit', maar dan wel verbonden met het Koninkrijk. In de werkelijke zin van het woord -en daar zijn Luis Daal en ik vanuit gegaan in onze uitgave 'Antilliaans Verhaal'- heb je slechts te maken met pure eilands-gemeenschappen. En daar heb je dan bijvoorbeeld de Arubaan, de Sabaan en de St. Maartenaar. Zelf heb ik het gevoel, gezien mijn ervaring in Nederland, dat het Antilliaan zijn eerst dan aan de orde komt, wanneer de eilandbewoner zich in Nederland vestigt. Dan is hij opeens een Antilliaan geworden", aldus Arubaan Ted Schouten. "Laat ik benadrukken, dit is in ieder geval mijn mening. De Antilliaan wordt pas Antilliaan wanneer hij zich buiten zijn eigen kleine, beschermde eilandgemeenschap beweegt".

Ted Schouten en co-auteur van 'Antilliaans Verhaal', de in Den Haag woonachtige Luis H. Daal, hebben ieder voor zich een bepaald gedeelte van de Antilliaanse geschiedenis beschreven. "We zijn uitgegaan van een twintigtal hoogtepunten. Op basis daarvan hebben we een verdeling gemaakt", zegt Schouten. "Zo werd het bijvoorbeeld duidelijk dat ik meer kennis had van de moderne geschiedenis, terwijl Luis alles afwist van Brion en de Zuid-Amerikaanse onafhankelijkheids- strijd. Je wisselt dan je werkstukken uit, combineert en zo ontstaat een visie op een lijn".

In eerste instantie was er overigens verhaal noch t.v.-documentaire. Slechts een synopsis van Daal. Op basis van deze synopsis is de documentaire uiteindelijk gemaakt."In de loop van de produktie is van de zijde van de NOS, de Nederlandse Omroep Stichting, de opdracht afgekomen om ter ondersteuning en begeleiding van de serie een boek te schrijven. TV-serie en boek zijn, voor zover ik kan bekijken, in Nederland uitermate positief ontvangen. Het is echter nog te

TED SCHOUTEN

vroeg om definitief te juichen, want de cijfers omtrent kijkdichtheid en beoordeling zijn nog niet binnen. Wat het boek betreft is het ook heel moeilijk om momenteel precies na te gaan hoe de verkoop loopt. De Walburg Pers heeft in totaal 5000 exemplaren gedrukt en voor mijn vertrek naar de Antillen heb ik van de uitgeverij gehoord dat veel Nederlandse boekhandels erg enthousiast zijn", aldus journalist en t.v.-producent Ted Schouten, die in 1986 naar Nederland emigreerde.

BRUGFUNCTIE

"Beide produkten, de serie en het boek, hebben zonder meer een brugfunctie. Dat is een ding wat zeker is. Het hangt echter uiteindelijk maar af van van de instelling van de Nederlandse kijker en lezer. Een kwestie van 'openstelling'. Wanneer dat gebeurt dan zal hij geconfronteerd worden met een aantal nuanceringen die reden tot reflectie geven. Want er is in wezen nog steeds bitter weinig over de Antillen in Nederland bekend.

Ter illustratie: ik sprak kortgeleden met een prominent Nederlands t.v.-journalist over de matige aandacht die in de media aan de Antillen wordt gegeven. Toen werd mij duidelijk gemaakt dat na 'Antilliaans Verhaal' voor de eilanden niets meer gepland stond. 'We komen in 1996 wel weer eens kijken' vertrouwde deze topman mij toe. Een duidelijker indicatie kan mijns inziens niet gegeven worden. Hetzelfde verschijnsel doet zich voor bij de meeste Nederlandse kranten, die slechts minimale aandacht in hun kolommen besteden aan het gebeuren overzee. Een bijzonder trieste zaak...

STEREOTYPEN

Uiteraard hebben Luis Daal en ik in ons boek ook zaken aangeraakt die door anderen al eens eerder belicht zijn. Het gaat in dit geval echter om de optiek. Voor ons was het van belang om bepaalde zaken naar voren te brengen vanuit de gedachtenwereld van de Antilliaan zelf... In het verleden bleef de publiciteit over dit tropische Koninkrijksdeel niet vrij van een hele serie Nederlandse stereotypen, die maar al te vaak de gestalte aannamen van korte, kritische oprispingen van van bevooroordeelde berichtgevers die, getooid met de Europese vakantie-bril, hun observaties verwerkten in scherpe, doorgaans sombere analyses, alvorens zich weer per KLM huiswaarts te spoeden. Eeuwenlang is de Antilliaanse realiteit bestudeerd en in zwaarlijvige reisboeken en documenten voor het nageslacht vastgelegd door Europees-talige 'deskundigen', het meest door Nederlanders. Onvermijdelijke consequentie van dit alles was, dat dit wel moest leiden tot een geschiedkundige opvatting die niet helemaal herkenbaar is voor een Antilliaans landskind.

Er zijn aanwijsbare plaatsen in ons boek", vervolgt Schouten, "waar wij tussen de regels door kritiek spuien op bepaalde gebeurtenissen die zich op de Antillen hebben voorgedaan. Belangrijk is het in dit verband dat het nu eens niet de kritische Nederlander is die deze passages neerschrijft, maar dat wij hetzelf zijn. De Antilliaan is -naar mijn mening- zonder twijfel een flexibel mens, anders had hij zich niet door de decennia heen als zelfstandige 'entiteit' kunnen manifesteren. Hij heeft geleerd van andere culturen, die hem eerst wezensvreemd overkwamen en hij heeft zich aangeleerd bepaalde elementen uit die culturen te integreren in zijn eigen bestaan.

ONDERDRUKKING

Tussen haakjes, de buitenstaander kan zich natuurlijk nooit op stel en sprong indringen in een andere cultuur. Daar moet je je de tijd voor nemen. Het neemt ettelijke jaren.

Neem de Nederlandse contractant, die voor een periode van drie jaar naar de eilânden komt, zo iemand krijgt in negen van de tien gevallen nooit enige 'voeling' met de Antillen. In het eerste jaar van zijn verblijf is hij druk doende zich te vestigen. Het tweede jaar realiseert hij zich dat hij halverwege de rit is en dat er nog een paar interessante trekpleisters op het vasteland bekeken moeten worden. Het derde jaar staat dan in het teken van het komende afscheid. Zo'n onderwijzer dringt natuurlijk nooit door tot het wezen van de Antilliaan, waar dan nog bijkomt dat de vrienden- en kennissenkring van onze leraar vaak in hoofdzaak uit lotgenoten bestaat.

Ik denk overigens", benadrukt Ted Schouten, "dat het woord 'onderdrukking' bij de Antilliaanse bevolking een erg zwaarwegend begrip is. Want heel lang heeft de autochto[ne] bevolking moeten aanvaa[r]den, dat de belangrijkste posten binnen de gemeenschap werden ingenomen door Nederlanders. Een zekere wisselwerking tussen Nederlander en Antilliaan is er natuurlijk wel geweest. De Antilliaan heeft ook uit de Nederlandse cultuur zekere elementen weten te genereren, maar dit noem ik in vele gevallen een kwestie van puur overleven, bijvoorbeeld wanneer je spreekt over de slaventijd. Je moet je dan maar trachten aan te passen aan de vigerende situatie en mijns inziens is de Antilliaan daar wonderwel in geslaagd! Je past je aan aan de overheerser en neemt uiteindelijk tot op zekere hoo[gte] zijn plaats in...

CULTUURPOLITIEK

En hoe het dan staat met de assimilatie van de overgebleven Nederlanders? Ik ken legio voorbeelden van mensen die zich een jaar of dertig geleden op de eilanden hebben gevestigd en er nog steeds niet in zijn geslaagd om de papiamentse taal machtig te worden. Dit zijn overigens veelal mensen uit de vorige generatie, uitgezonden door bijvoorbeeld een groot concern, mensen die constant in hetzelfde kringetje ronddraaiden met het verlof van zes maanden naar Nederland op de koop toe. Er zijn echter ook mensen te vinden die na vijf jaar vloeiend papiaments spreken. Dat noem ik assimilatie..."

De Antilliaan is een flexibel mens

Ted Schouten meent dat de Nederlandse overheid in het verleden wel degelijk een bepaalde cultuurpolitiek heeft gevoerd. "Maar of dit bewust is gebeurd? Wanneer je een administratieve, Nederlands- sprekende top hebt in de gemeenschap en de wetgeving en tal van andere uitingen geschieden in het Nederlands, dan kan je je alsnog afvragen of we te maken hebben met een bewuste keus. Maar in een koloniale periode is het niet meer dan logisch dat de bewindhebbers hun eigen landstaal gebruiken om hun contacten met het moederland te onderhouden.

LUIS DAAL

OMBUIGING

Ik denk dat we er zelf debet aan zijn, zeker na de autonomie, dat onze politici het Nederlands bleven gebruiken in hun dagelijkse werkzaamheden. Daarnaast zien we nu echter de consequenties van een te snelle ombuiging naar de landstaal. Want als je weet dat je kinderen na de middelbare school naar Nederland moeten gaan om daar verder te studeren, dan wil je ook dat die kinderen hier een goede opleiding in het Nederlands krijgen, zodat ze met die doorstroming naar hogere opleidingen geen noemenswaardige problemen hebben. Er zijn nu diepgaande discussies gaande over de volledige introductie van het papiamentu op de lokale scholen. Die introductie -zo deze er door komt- moet echter uitermate voorzichtig geschieden en geenszins van de ene op de andere dag. Ik kan overigens niet stellen -gezien de omstandigheden in het verleden- dat de Nederlandse taal op de eilanden er is 'doorgedrukt'. Nee, veel eerder werd het papiamentu als volwaardige taal genegeerd.

De Antilliaan verkeert momenteel in een 'overgangsfase'", aldus de auteur van 'Antilliaans Verhaal'. "Al geloof ik dat met name de lokale politici nog niet geheel onderkennen dat, met de status aparte van Aruba, of men nu wil of niet, deze gevoelige materie in een duidelijke stroomversnelling is geraakt. Besef daarnaast dat St. Maarten daadwerkelijk de rol van Aruba heeft overgenomen. Het hek is' bij wijze van spreken van de dam en het zal volgens mij toch wel een moeilijke zaak worden om de vijf eilanden bijeen te houden. Men kan echter nog alle kanten op in zo'n overgangsfase. Het kan het zoeken zijn naar een eigen Antilliaanse identiteit, maar ik vrees toch dat het meer een zoeken zal worden naar een eigen eilandelijke identiteit!"

ENGELSE VERSIE

Schouten vertelt dat kortgeleden 150 exemplaren van 'Antilliaans Verhaal' per luchtpost op Curaçao arriveerden, maar dat die reeds binnen drie dagen waren uitverkocht. Volgende week zal er een nieuwe, grotere zending in de boekhandel liggen. De uitgever overweegt een Engelse versie, maar "dan moet er voor zo'n versie wel aantoonbare belangstelling bestaan, niet in de laatste plaats bij de diverse eilandsbesturen". De auteur spreekt in dit verband over een historisch verantwoord werk, dat ook de wat minder prettige episodes uit de Antilliaanse geschiedenis op een nuchtere manier belicht.

"Blijkbaar en zoiets is bij de meeste volkeren niet ongewoon, zijn er in de geschiedenis een aantal hoogtepunten, waaraan men liever stilzwijgend voorbijgaat. Ik denk hierbij onder meer aan de gebeurtenissen van 30 mei 1969. Men moet echter niet vergeten dat 30 mei een enorme invloed heeft gehad op de ontwikkeling van de Antillen. Had de 30e mei niet plaatsgevonden, had Nederland op verzoek geen mariniers ingezet, dan waren er naar alle waarschijnlijkheid in Nederland geen stemmen opgegaan om de eilanden zo snel mogelijk, als het enigszins kon 'per kerende post', onafhankelijk te maken. Dan was die hele discussie waarschijnlijk nog niet losgebrand met nu, als voorlopig uitvloeisel, de status aparte van Aruba. Zo kan je bijvoorbeeld ook niet heen om de uitgesproken invloed die een instituut als de West-Indische Compagnie heeft gehad op het reilen en zeilen van de eilanden.

Ongetwijfeld zullen er in 'Antilliaans Verhaal' feitelijkheden aan de orde komen, waarvan gezegd kan worden dat die op een lijn liggen met datgene wat andere geschiedschrijvers reeds in het verleden te berde gebracht hebben. Er is echter een groot verschil. Dit keer komt de Antilliaan zelf aan het woord! 'Antilliaans Verhaal' is een boek voor en door Antillianen geworden en dat maakt het tot een uniek document".

